

ALACA HİSAR SANCAĞINA AİT 1536 TARİHLİ BİR VAKIF DEFTERİ

DRAGANA AMEDOSKI*

Osmanlı topraklarında ve genel olarak islam dünyasında, dinî ve insani yardım amacıyla tesis edilen en önemli kurum vakıflardır. Vakıflar fakirliği hafifletmeyi, zenginden fakire gönüllü varlık iletmeyi ve toplumsal hareketliği geliştirmeyi sağlayan kurumlar olarak tasvir edilebilir. Esas itibarıyla, Osmanlılar, vakıfları dinî bir motif ile kuruyorlardı. Bu motif Hazreti Muhammed'in *sevab ba'del mevt* diye bilinen bir hadisine bağlı olabilir.¹

Yeni fethedilen bölgelerde ilk vakıf eden kimseler sultanlar, beğler, önemli devlet adamları ve zengin insanlardı. Bunların arasında çok kadın da vardı.² Yeni Osmanlı ve Müslüman şehirlerin ve yerlerin oluşturulması ve kalkınması vakıf sistemi tarafından sağlanmıştır. Aslında vakıflar ve sağladıkları hizmetler sayesinde İslam öncesi Anadolu'da, sonra Balkanlar'da yayılmıştır. O yüzden vakıflar genellikle dini kurumların, camilerin, mescidlerin, mektebelerin, medreselerin, tekkelerin ve buna benzer binaların yapılması demektir. Oysa, vakıflar sık sık genel önemi taşıyan alanlarda da yapılıyordu. Örneğin; hanlar, kervansaraylar, köprüler, çeşmeler, şadırvanlar, saat kuleleri ve benzeri. Bu vakıf kurumları hem Müslüman hem de Hıristiyan olanlar kullanıyordu.

Genel olarak, vakıflar hakkında Balkanlarda çok yazı yazılmıştır. Ancak, şimdiye kadar çıkan makaleler vakıfların şeriî ve hukukî anlamda nasıl düzenlendiğini inceliyorlardı.³ Belirli vakıflar, genellikle Bosna-Hersek'te

* M.S. Araştırmacı, Tarih Enstitüsü, Belgrad, SİRBİSTAN.

¹ Mehmed Beğoviç, "Vakıfları u Jugoslaviji", SANU, Beograd 1963, 11-19.

² Şeriatı göre evli bir kadının kendi serveti üzerinde tasarruf hakkına sahip olması, üst tabakadan kadınlara bir cami ya da medrese yaptırma olanağı veriyordu. XVI. yüzyılın ortalarında İstanbul'daki vakıfların yüzde 37'sini kadınlar kurmuştu. Mimar Sinan ilk camilerinden birini bir kadının tanıdığı olanaklarla inşa etmişti. (Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam (Ortaçağ'dan Yirminci Yüzyıla)*, İstanbul 2005, s. 133, 153).

³ Mehmed Beğoviç, "Vakıfları u Jugoslaviji", SANU, Beograd 1963; Adem Handžić, "O formiranju neklih gradskih naselja u Bosni u XVI stoljeću (Uloga države i vakufa)", *Prilozi za orijentalnu filologiju* XXV, 1975, s. 133-169; Behija Zlatar, "Popis vakufa u Bosni iz prve polovice XVI stoljeća", *POF* XX-XXI, 1970-71, Olga Zirojević, "Vakuf-uğaoni kamen gradova",

olanları incelemiştir. Sırbistan'da olan vakıflar hakkında, Belgrad, Alaca Hisar, Leskofçe ve Şehirköy'den başka, çok az araştırma yapılmıştır.⁴

Bugünkü Kruşevaç ve Osmanlı zamanında Alaca Hisar, Kosova savaşında ölen Knez Lazar'ın oturduğu şehirdi. Demek ki, bu şehir Orta Çağ Sırbistan'ının siyasi, idari ve kültürel merkeziydi. 1455 yılında Alaca Hisar kesin olarak Osmanlılar tarafından fethedildi ve civarında olan yerlerden Alaca Hisar sancağı kuruldu. O zamandan itibaren gerçek vakıf faaliyetleri başladı. Vakıflar sayesinde Alaca Hisar sancağının Orta Çağ merkezleri (özellikle Alaca Hisar ve Leskofçe) bütün oryantal-İslam özellikleri ile birer Osmanlı şehri oldu. Aşağıda vereceğimiz vakıf defterinden ve diğer vakıf defterlerinden Osmanlıların fethinden itibaren XVI. yüzyılın sonuna kadar İslam mimarlığına ait hangi kamu binalarının yapıldığını görebiliriz.

XVI. yüzyıldaki Alaca Hisar sancağının şehrsel yapısı için 1516-1584 yılları arasında tutulan altı tane Tapu Tahrir Defteri kullanılabilir. Bu defterler arasında dört vakıf defteri vardır.⁵ Vakıf Tahrir Defterlerine dayanarak uzun dönemde gözlenen sosyal değer değişimleri de incelenebilir. Gerçekten, bir sancağı veya şehri ele alıp, o şehirde kurulan vakıfların zamanla değişen amaçlarını inceleyerek uzun dönemde o şehirde yaşayanların tercihlerinin nasıl değiştiğini belirlemek mümkündür.

Alaca Hisar'da ilk Osmanlı kurumları Osmanlıların ilk idaresinde, 1427-1444 yılları arasında yapılmıştır. Bulunan kaynaklara göre, XVI. yüzyılın sonuna kadar Alaca Hisar'da vakıfların yapılmasında üç dönem görünü-

Novopazarski zbornik 17, Novi Pazar 1993, 67-71; итд. Sarayova'da çıkan Glasnik islamske vjerske zajednice ve Anali Gazi-Husrevbegove biblioteke adlı dergilerde vakıflarla ilgili çok makale var.

⁴ Александар Фотић, “Улога вакуфа у развоју оријенталног града: београдски вакуф Мехмед-паше Јахјапашаића”, *Социјална структура српских градских насеља (XII-XVIII век)*, Смедерево-Београд 1992, 149-159; Драгана Амедоски, “Оријенталне грађевине Крушевца од османског освајања до краја XVI века”, *Историјски часопис LV, 2007, 157-169*; Драгана Амедоски, “Лесковачки вакуфи у периоду од османског освајања до краја XVI века”, *Историјски часопис LVII, Београд 2008, 137-149*; Тајјана Катић, “Муслиманске задужбине у Пироту од XIV до XVI века”, *Пиротски зборник 32/33, 2007/2008, 55-62*.

⁵ Tapu Tahrir Defteri (TTD), Başbakanlık Arşivi (BBA), İstanbul; 1516 yılında yapılan Alaca Hisar sancağı icmal defteri, TD 55; Yayınlanmış olan 1530 tarihli icmal defteri, TD 167 (167 numaralı muhâsebe-i vilâyet- Rûm-ili defteri (937/1530), II, *Vilâyetim, Prizrin, Alaca-hisar ve Hersek Livâları*, (Dizin ve Tıpkıbasım), Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu: 69, Defter-i Hâkânî Dizisi: IX, Ankara 2004. 1536 tarihli mufassal defteri, TD 179. Leskofçe, Alaca Hisar ve Ürgüb vakıf defterinin sonucunda bulunuyor (s.735-741); Sultan Süleyman Kanûnî zamanında yazılan icmal defter, TD 161. Milan Vasić bu defterin tarihi olarak 1530 yılı aldı. (*Исламизација на Балканском полуострву*, Академија наука и умјетности Републике Српске, Радови књига I, Одјелене друштвених наука књига 10, 327). 1570 civarında yapılan mufassal defter, TD 567. Bu defterin sonunda (s. 424-432) vakıf defteri bulunuyor. İçerde Alaca Hisar, Parakin, Ürgüb, Kurşunlu Kilise, Leskofçe, Pertate adlı köy, Medvega ve Bolvanda bulunan vakıflar havi olmuştur).

yor. İlk dönem fetihten sonra bitiyor. Bu zaman içinde Sultan Murad camisi, hamamı ve mahkeme binaları yapılmıştır. 1530 yılına kadar iki yeni mescid (*Mustafâ bin Kulâk'ın mescidi ve Mahmûd kethudânın mescidi*), bir zaviye (*Emîr Mahmûd'un zâviyesi*) ve bir kervansaray yapılmıştır. 1536 yılına kadar Alaca Hisar yeni bir mescid (*Emîr Mahmûd'un mescidi*) ve bir mekteb (*Hacı Mehmed mektebi*) sahibi oldu. 1536 yılına kadar nüfus sayısı düşüyordu, ama yine o zamana kadar Alaca Hisar'ın şehirselleşmesi bitirilmiştir. En büyük vakıf Hacı adlı bir kimseye aitti ve o vakıf mescid, mekteb ve kervansaraydan ibaretti. 1570'li yılları son dönem olarak alıyoruz ve o zaman esnasında yeni binalardan sadece Mehmed bin Murad'ın mektebi ve Hacı İbrahim Camisi yapılmıştır.

Leskofçe'de en eski ve en önemli vakıf Sultan Bayezid camisiydi. Her Müslüman şehrinde olduğu gibi, caminin civarında ilk Müslüman mahallesi teşkil edildi. Bu vakfın kuruluşuyla Osmanlı Leskofçe'sinin şehirselleşmesi tespit edildi. 1530'a kadar Abid Çelebi'nin mescidi ve Hüseyin Ağa'nın hamamı ortaya çıktı ve gelen altı yıl boyunca Mevlana Muhyiddin İskender'in vakfı kurulmuştur. Bu vakıf çok zengindi; mescid, mekteb, kervansaray ve köprüden ibaretti.

1536-1570 yılı döneminde Müslüman nüfusunun sayısı çok arttı ve aynı zamanda vakıfların sayısı da büyüdü. Bu dönemde 3 yeni mescid (*Hacı Ali voyvodanın mescidi, Mehmed Beğ'in mescidi ve İbâdi Çelebi'nin mescidi*), bir zaviye (*Şâm baba zâviyesi*), bir cami (*Yeni cami*), bir musalla (*Bâli Çavuş musallâsı*) ve Leskofçe'nin civarında bulunan Pertate adlı köyde bir cami (*Mehmed Beğ bin Mihal camisi*) ve bir hamam yapılmıştır. Son dönemde nüfus düşüyor ve buna paralel olarak vakıfların sayısı da düşüyor, daha doğrusu gelecek yıllarda sadece bir cami ve bir mekteb yapılmıştır.

Aşağıda 1536 tarihli Alaca Hisar sancağı Tahrir Defterine ait vakıf defterinin transkripsiyonu verilmiştir.⁶ Bu vakıf defterini seçtik, çünkü elimizde olan defterlerden onun verdiği bilgiler en zenginidir. Bu defterden görebiliriz ki, emlak vakıflarının yanında, sadece nakit sermaye ile de vakıf kurmak mümkündü. Bu tür vakıflar para vakıfları adıyla adlandırılıyorlardı ve kaynaklardan görülüyor ki, Anadolu ve Rumeli Türklerin yoğun oldukları Osmanlı bölgelerinde çok popülerlerdi. Alaca Hisar sancağında da aynıydı. Vakfedilen para belirli bir istirbah ile (*ribh*) (verilen 10 akça için 11,5 veya 12 akça çevirilmeliydi, demek yılda *ribh* genelde %15-20 arasında değişirdi) kredi olarak borç veriliyordu. *Ribh*'ten gelen kârdan başka, vakıflar kiraya verilen objelerden ve arazilerden de para alıyorlardı (hamamlar, hanlar,

⁶ BBA, TD 179. Bu Tapu Tahrir Defterini yayımlamak için hazırlıyoruz.

değirmenler, dükkânlar vb). Bu sermaye vakıfların hergünkü masraflarına, görevli olanların maaşlarına, imaretler ve hastahaneler gibi sosyal kurumlara harcanıyordu, ama bazıları vâkıfa veya vâkfin çocuklarına da aitti.⁷ Alaca Hisar'daki vakıf kurucuları arasında dört kadın vâkifin da olduğu görülmüştür.

Transkripsiyon

[735]

Evkâf-ı kasaba-i Leskofçe der kazâ-i Niş⁸

[1] Vakf-ı merhûm mağfûr Sultân Bâyezîd 'aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân câmi'-i şerîf-i Dılboççe [2] vilâyet harâcından yevmî iki akça cihet-i imâmet ve bir akça hitâbete ve nîm akça harc-ı hasır hatîb olana [3] şart olmuş ve bir akça cihet-i te'zîn ve nîm akça cihet-i kayyum ve nîm akça harc-ı şem' mü'ezzine şart olmuş.

İlhâk-ı merhûm emîr Hasan

Meblağ 6200

[1] Meblağ-ı mezkûrdan iki bin akçanın ribhinden câmi'-i şerîfe her kim imâm ve hatîb olursa merhûmun rûhiçtin [2] yevmî bir cüz'-i kelâm-ı kadîmden kırâ'et ede ve iki bin akçanın ribhinden merhûmun karındaşı emîr Hasan'a bir cüz'ü [3] kırâ'et ede ve iki bin iki yüz akçanın ribhi cihet-i tevliyyete olmak şart etmiştir.

Vakf-ı meşid-i mahalle-i merhûm Mevlânâ Âbid Çelebi

Meblağ 7200

Ve bir kıta' çayır imâm tasarruf edermiş.

[1] Meblağ-ı mezbûrdan altı bin akçanın ribhine her kim imâm olursa mutasarrıf olup nîm imâmete nîm ta'lîm nîm kelâm-ı kadîmden [2] yevmî

⁷ Balkanlarda vakıf konusunda yazılan etütlerden Mehmed Begoviç'e ait olan etüt, çok zaman önce yazılmasına rağmen, vakıf probleminin en ciddi araştırmasıdır (Мехмед Беговић, "Вакуфи у Југослављу", САНУ, Београд 1963). Bunun yanında, bu makaleler de önemlidir: Adem Handžić, "O formiranju neklih gradskih naselja u Bosni u XVI stoljeću (Uloga države i vakufa)", *POF* XXV, 1975, 133-169; Behija Zlata, "Popis vakufa u Bosni iz prve polovice XVI stoljeća", *POF* XX-XXI, 1970-71, Olga Zirojević, "Vakuf-uagaoni kamen gradova", *Novopazarški zbornik* 17, Novi Pazar 1993, 67-71; Александар Фотић, "Улога вакуфа у развоју оријенталног града: београдски вакуф Мехмед-паше Јахјапашећа", *Социјална структура српских градских насеља (XII-XVIII век)*, Смедерево-Београд 1992, 149-159, vb.

⁸ Niş kadısı sadece Niş için değil, Dılboççe için de yetkiliydi. Bu bölge, ilk önce vilayet olarak ve sonra nahiye olarak, askeri idari anlamında Alaca Hisar sancağına aitti; hukuki bakımından Niş kadısına bağlıydı. Demek, Niş kadılığı iki bölgeden ibaretti: Niş ve Dılboççe.

bir 'aşr kırâ'et ede ve beş yüz akçanın ribhini cihet-i te'zîn ve beş yüz akçanın ribhini cihet-i tevliyet ve iki yüz akçanın [3] ribhini harc-ı hasır etmiş.

Vakf-ı merhûm Ramazân Çelebi

Meblağ 2000

[1] Meblağ-ı mezbûrun murâbahasından yevmî bir cüz'-i kelâm-ı kadîm kırâ'et olunmak ta'yîn edüp ve kırâ'et etmeyi Mevlânâ [2] Abdülkerîm'e şart etmiş ba'dehu Âbid Çelebi mescidine imâm olana şart etmiş.

Vakf-ı merhûm Mustafâ bin Dirâz Muhammed

Dükkân 2

[1] Mezkûr dükkânın kirâsından yevmî bir 'aşr kelâm-ı kadîmden kırâ'et olunmak ta'yîn edüp ve kırâ'et etmeyi Mevlânâ [2] Abdülkerîm'e şart etmiş ba'dehu Âbid Çelebi mescidine kim imâm olursa ona şart olunmuş.

Vakf-ı merhûm Hasan bin Ahmed

Dükkân 2

[1] Mezkûr dükkânın kirâsından yevmî bir 'aşr kırâ'et etmek ta'yîn edüp ve kırâ'et etmeyi Mevlânâ Abdülkerîm'e ba'dehu [2] Âbid Çelebi mescidine imâm olana şart etmiş.

[736]

Vakf-ı merhûm Mevlânâ Muhyiddîn bin İskender

Mescid ve mu'allimhâne ve kârbânsarây ve köprü

Meblağ 14800

Onu on bir buçuğa mu'âmele olmak şart olmuş.

Dükkân bâb 13 be her şehri fî 15 fi sene 780

Âsiyâb bâb 1 fi sene 500

Çayır kıta' 1 fi sene 40

Dükkân 15

Bâzâr günlerinde yevmî kirâ çömlekçi ve tuzcu olurdırlar fi sene 20

[1] Meblağ-ı mezbûrun ribhinden ve dekâkînin kirâsından ve değirmen ve çayır mahsûlundan yevmî iki akça cihet-i imâmet [2] vâkıf rûhiçün bir cüz' kelâm-ı kadîmden kırâ'et etmek için yevmî bir akça ve mescid-i mezbûre kurbunda vâkıf-ı [3] mezbûr binâlarından mu'allimhâneye mu'allim olana yevmî iki akça ve yevmî bir buçuk akça cihet-i te'zîn ve yevmî

bir akça cihet-i tevliyet [4] ve 'avâriz vâki' oldukça müslimânlar 'avârizına iki yüz akça verilmek ve mescid-i mezbûre kurbunda hasbeten li'llah binâ edüp [5] kârbânsarâyın ferrâşına ayda altışar akça meblağ-ı mezkûrdan bâkî kalan akçadan mescidin ve mu'allimhânenin [6] ve kârbânsarâyın ve Leskofçe içinde binâ ettiği köprü'nün meremmetleri vâki' oldukça sarf olunmasına şart etti [7] zevâ'id-i meremmâtına vefâ etmeyecek rukbaya tutulup bu cümle'nin meremmetine sarf oluna.

Vakf-ı merhûm Hüseyin Ağa

Hammâm fi sene 1250

Çayır-ı Doglar dimekle ma'rûf fi sene 250

Mukâta'a-ı zemîn-i der Leskofçe⁹ fi sene 40

Mukâta'a-ı zemîn-i der karye-i Yelasniçe¹⁰ fi sene 60

Âsiyâb der karye-i Vuçiye¹¹ bâb 2 fi sene 340

İstanbul'da tavuk bâzârı önünde Mahkeme Duran Hüseyin Ağa câmi'ine sarf oluna.

Vakf-ı câmi'-i şerîf merhûm mağfûr Sultân Mehmed Hân 'aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân senevî olup Ürgüb¹² cizyesinden virilügelmiştir.

Cihet-i hitâbet fi yevm 3

Cihet-i imâmet fi yevm 2

Cihet-i te'zîn fi yevm 2 mea harc-ı hasır ve şem'

Vakf-ı mescid-i Ca'fer bin Şîrmerd

Meblağ 20000

Şart-ı vâkif-ı mezbûr onu onbir buçuk hesâbı üzre üç bin akça olur.

[737]

Al-masraf:

Cihet-i imâmet fi yevm 2

Cihet-i ta'lîm fi yevm 2

Cihet-i kırâ'et-i cüz' fi yevm 1

Cihet-i te'zîn fi yevm 1

Cihet-i tevliyet fi yevm 2

Becihet-i şem' ve hasır 120

⁹ Güneybatı Sırbistan'da bulunan şehir.

¹⁰ Bugün Leskofçe'nin kuzeybatısında bulunan Yelaşnitsa adlı köy.

¹¹ Bugün Leskofçe'nin güneyinde bulunan Vuçye adlı küçük şehir.

¹² Güneybatı Sırbistan'da bulunan şehir.

Vakf-ı meşhid-i Zâğarcı Hâcî der mahalle-i Hamza Hoca

Meblağ 5000

Şart-ı vâkıf onu onbir buçuk hesâbı üzere yedi yüz elli akça olup.

Al-masraf cihet-i imâmet 750

Vakf-ı mu'allimhâne-i merhûm Muslihuddîn Kâdî

Meblağ 9000

Şart-ı vâkıf onu oniki hesâbı üzere bin sekiz yüz akça olup.

Al-masraf

Cihet-i ta'lîm fi yevm 4

Cihet-i tevliyet fi yevm 1

Vakf-ı mu'allimhâne-i Yahşi Bey

Meblağ 7000

Şart-ı vâkıf onu oniki hesâbı üzere bin dört yüz akça olur.

Al-masraf

Be-cihet-i ta'lîm fi yevm 3

Be-cihet-i tevliyet fi yevm 1

Vakf-ı medrese-i merhûm Pîr Muhammed Kâdî

Âsiyâb bâb 2 fi karye-i Konuş¹³ ve karye-i Vinçe¹⁴ tâbi'-i Ürgüb
 Âsiyâb bâb 2 tâbi'-i m[ezbûr] zikrolan âsiyâblardan mahsûl fi sene cihet
 150 fi 30

Meblağ 4500

Ve Goyinofçe¹⁵ nâm karye sınıurunda

Çayır kıta' 2 meblağ 700

Al-masraf

Cihet-i tadrîs fi yevm 15

Cihet-i halife fi yevm 5

[738]

[1] **Vakf-ı pâdişâh-ı 'âlem-penâh hullide mülkehu** berâ-yı zâviye-i 'Ali Bey bin Mihal der memerr-i 'âmm der kurb-i Alâca Hisâr [2] Mihal oğlu 'Ali Bey merhûm Alâca Hisâr kurbünde memerr-i 'âmm üzerinde bir mekteb binâ etmiş ba'zı zikr binâlar ve çayırklar ki [3] zikrolunduğı mezkûr zâviye vakf olunmuş mahsûl hissesi kalîl olmağın musâfirine vefâ ettüğü sebebden kimesne rağbet [4] etmeyüp harâbe müşrif olunacak merhûm mağfûr sa'id

¹³ Bugün Ürgüb'ün güneybatısında bulunan Donya ve Gornya Konyuşa adlı köyler.

¹⁴ Bugün Ürgüb'ün güneybatısında bulunan Viça adlı köy.

¹⁵ Bugün Ürgüb'ün güneybatısında bulunan Goyinovats adlı köy.

şehîr Sultân Selîm Hân ca'la'llâhu te'âlâ ravzaya min riyâz-ül-cinân huzûruna [5] 'arz olundukda bu zikrolan iki pâre karye-i âyende ve revendeye sarf olmakîçün tekye-i mezkûreye vakf eylemişler [6] defter-i cedîd pâye-i serîr 'arş-i nazîre 'arz olundukda bir karâr-ı sâbık vakfiyyesi mukarrer olmak buyurulmağın sebet-i defter [7] olundu diyü defter-i 'atîkde mukayyed ve mastûr olmağın 'alâ hâlihi ibkâ ve mukarrer olundu.

Karye-i Paranoçça tâbi'-i Alâca Hisâr¹⁶

Novak veled-i Radosav, Primikür Grubaç veled-i Radosav, İçvetko veled-i Vuçihna, Radonya veled-i Siromah, Yovan veled-i Siromah, Bogdan veled-i Radomil, Radiç veled-i Radivoy, Marko veled-i Radehna, Koya veled-i Siromah, İstoyan veled-i Vukiç, İçvetko veled-i Vuk, Radoş veled-i Yovan, Radonya veled-i Radosav, Radosav veled-i Rayko, Vuçina veled-i Hâncı, Dimitri veled-i Pâpûççu, Todor veled-i İstoyko, İçvetko veled-i İstoyko, Tomaş veled-i Rade, Radivoy veled-i Radohna, Marko veled-i Dayça, bîve Olivira 6, bîve Dikla 6, Petri veled-i Grubaç, Radivoy veled-i Yanka, Voya veled-i Yovan, Radohna veled-i Yovan

Primikür 1, hâne 22, mücerred 2, bîve 2	
Hâsil: 1330	
ispenc	600
gendüm himl 10	246
cev himl 8	127
mahlût himl 11	205
öşr-i kevvâre	50
bida't-i hanâzir	22
resm-i bîve	12
âsiyâb bâb 2	60
âsiyâbhâ-i diğêr harâb	

Vakf-ı kadîm zâviye-i mezkûr

An çayırhâ der yed-i Şâdî ve Kurd kıta' 5
ber vech-i maktû' fi sene 30
Diğêr kıta' 1 âsiyâb fi sene 50 cümle 250
Bâğ kıta' 1 54

Âsiyâbhâ der sımur-ı Alâca Hisâr bâb 1 30
Der kurb-i karye-i Sinkofçe¹⁷ bâb 1 tamâm sâle 30
Der tasarruf-i tekye-i mer' iyyât hâliyâ vakfa sarf olunup.
Yekûn: 394

¹⁶ Bugün Krusevaç'ın doğusunda bulunan Parunovats adlı küçük şehir.

¹⁷ Bugün Leskofçe'nin güneybatısında bulunan Sinkovtse adlı köy.

[739]

Karye-i Pekina gola nâm-ı diğer Tatar tâbi'-i Alâca Hisâr¹⁸

Yûsuf veled-i Ismâ'îl, Sinân birader-i o, Radosav veled-i Nikola, Vuçihna veled-i Vuksan, Marko birader-i Vukila, Rayko veled-i Boyko, Primikür İçvetko veled-i Radiç, Peyo veled-i Vuçihna, Radiç veled-i Rayiç, Radonya veled-i Vuksan, Terzi Novak, Radivoy veled-i Novak, Dimitri veled-i Vuk, Petri veled-i Boşnak, Radiç veled-i Vuçihna, Radosav veled-i Radeta, Nikola veled-i Siromah, Rayko veled-i Radosav, Vukalya veled-i Vukça, Kuman veled-i Vukosav, Nikola veled-i Vuçihna, Vuça veled-i Dimitraşin, Rayka veled-i Pavle, Bogdan veled-i Debbâk, Radosav veled-i Kürekçi, Petri veled-i Lazar, Gûra veled-i Radeta, Radonya veled-i Yovan, Vuk veled-i Vuk[o]sav, Lazar veled-i Petre, Radonya veled-i Radosav, Boşko veled-i Nikola, Petko veled-i Rayin, Novak veled-i Kostadin, İstoyan veled-i Çizmeçi, Matiya veled-i Todor, bîve zen-i Radosav, bîve zen-i Vukiyan, Raşa veled-i Radoye, Gruya veled-i Raşa, Yovan veled-i Radişa, Rayko veled-i Nikola

Müslim 3, primikür 1, hâne 33, mücerred 4, bîve 2

Hâsıl: 2426¹⁹

resm-i çift	44
ispenç	925
gendüm himl 15	369
cev lukna himl 20	369
mahlût himl 16	296
resm-i bîve	12
öşr-i 'ades	5
öşr-i kendîr	2
öşr-i kelem	10
öşr-i piyâz	2
resm-i bostân	66
resm-i giyâh	125
resmi hîme	66

¹⁸ Bulunmamış.¹⁹ Mahsulatın toplam sayısı 2426 değil 2386 akçadır.

resm-i fuçı	15
resm-i 'arûs	15
bida't-i hanâzir	50
bâdhavâ	15

Evkâf-ı Câmî'-i Şerîf-i Sultân Murâd Hân tâbe serrâhu

Nefs-i Alaca Hisâr

Hammâm der nefis-i Alaca Hisâr vakf-ı câmî'-i merhûm Sultân Murâd Gâzî

Hâsıl fî selâse sinîn: 22000

Ber mûceb-i 'arz-i kâdî

Câmî'-i şerîfin ve hammâmın sulu yollarını terkîm etmek için Jivko nâm zimmî ta'yîn olundu.

[740]

Vakf-ı Emîr Hasan imâmete üç akça iki akça dahi ziyâde olup fî yevm 5

Tîmâr cihet-i hitâbet Lofçî²⁰ nâm karye hâsıl 2240

Becihet-i imâmet harâcdan vakf olunmuş fî yevm 5

Cihet-i mûcevvid (?) hammâmıdan takdîr olunmuş fî yevm 2

Cihet-i mu'arrif hammâmıdan takdîr olunmuş fî yevm 1

Cihet-i kayyum hammâmıdan takdîr olunmuş fî yevm 1,5

Becihet-i haşır ve mûm hammâmıdan takdîr olunmuş fî yevm 0,5

Vakf-ı Mezîd es-sipâhî

3000

Câmî'-i şerîfe hatîb eczâ okuyup ribhinden yılda üç yüz altmış akça vazîfesin ala fî yevm 1

Vakf-ı Mehmed

3000

²⁰ Bugün Kruşevaç'ın güneydoğusunda bulunan Lovtsi adlı köy.

Câmi'-i şerîfe hatîb eczâ okuyup ribhinden yılda üç yüz altmış akça vazîfesin ala fî yevm 1

Vakf-ı Osmân Çelebi bin İskender İstanbollu

3000

Kelâm-ı kadîm 1

Câmi'-i şerîfe hatîb olan 'aşr okuyup ribhinden yılda üç yüz altmış akça vazîfesin ala fî yevm 1

Vakf-ı Şâhmâni Hâtûn zen-i Dâvûd Bey

Meblağ 2800

Kelâm-ı kadîm 1

Câmi'-i şerîfe mü'ezzin olan zikrolunan akçanın ribhinden yevmî bir akça vazîfesin ala fî yevm 1

Vakf-ı Sinân Efendi

Çayır ma' tevâbi'hâ ve hudûd 1

Çayır 1

Câmi'-i şerîfe hatîb olanlara şart olunmuştur.

Vakf-ı Emîr Mahmûd

Mezkûr bir mescid ve zâviye binâ edüp ta'yîn-i mescid budur:

Meblağ 2000

Çayır kıta' 1

Hâne-i imâm 1

Zikrolunan akçanın ribhinden ve çayırın mahsûlundan cihet-i imâmet.

Vakf-ı 'Ali Voyvoda

Câmi'-i şerîf yılda mukâta'a virür.

Meblağ 50

Vakf-ı Emîr Hasan

Dükkânlarından câmi'-i şerîfe yılda mukâta'a virür.

Meblağ 30

Vakf-ı Mustafâ bin Kulâk

Mezkûr mescid binâ edüp Magreşan²¹ nâm karye kurbünde Rasina nehrinde iki göz değirmen vakf edüp ta'yîn olundu.

Becem'an cihet-i imâmet fi yevm 2

Cihet-i mü'ezzin fi yevm 1

Vakf-ı Fâtıma Hâtûn hemşire-i Şa'bân Bey

Meblağ 3000

Mustafâ bin Kulâk Mescidine imâm olanlara zikrolunan akçanın ribhinden hâsıl olan akçadan yevmî birer akça ta'yîn olunmuş fi yevm 1

Vakf-ı Şâhbola nâm Hâtûn

Meblağ 3000

Zikrolunan akçanın ribhinden Ayâs mahallesinden olan mescide imâm olanlara eczâlar okumak için yevmî bir akça ta'yîn olunmuş fi yevm 1

Vakf-ı Âyişe Hâtûn bint-i Hamza zen-i hallâci Mustafâ

Rasina nehrinde bir göz değirmen vakf edüp Mustafâ bin Kulâk mescidine imâm olanlara salâ okumaya ta'yîn olundu fi yevm 1

[1] **Vakf-ı sancâkbeği** bin Behâdır mezkûr Dragoşevina²² nâm karyede olan âhûrın vakf edüp [2] âyende ve revende gelüp konalar altı bin akça edüp onu onbir buçuk hesâbı üzre mu'âmele olup [3] yılda üç yüz altmış akça Mevlânâ Ahmed hocaya eczâ okumasına ta'yîn olundu mâdlâmki mezkûr kayd hiyâzetedir [4] kendü mütevellî olup ba'dehu nefis-i Alâca Hisâr'da câmi'-i şerîfe hatîb olanlar mütevellî olalar ve cihet-i tevliyet ayda [5] doksan akça bâkî kalan dört yüz altı akça Goglova²³ derbendinde köprüye ve Dragovina'da²⁴ olan [6] çeşmeye ve Bikane²⁵ ve Ledine²⁶ nâm karyede olan köprüye ve Okolişte²⁷ olan köprüye ve zikrolunan [7] âhûrın termîmine harc olunması ta'yîn ve şart olundu.

²¹ Bugün Kruşevaç'ın kuzeydoğusunda bulunan Makreşane adlı köy.

²² Bugün Ürgüb'ün güneybatısında bulunan Gornya ve Donya Draguşa adlı köyler.

²³ Bugün Kruşevaç'ın doğusunda bulunan Gaglovo adlı köy.

²⁴ Bugün Kruşevaç'ın kuzeybatısında bulunan Dragovo adlı köy.

²⁵ Bugün Kruşevaç'ın güneybatısında bulunan Biçani adlı küçük köy.

²⁶ Bugün Kruşevaç'ın kuzeydoğusunda bulunan Ledina adlı mevki.

²⁷ Bulunmamış.

[741]

[1]**Vakf-ı merhûm Firûz Ağa** bir mescid ve bir imâm evin binâ edüp iki göz değirmen ve beş dükkân [2] ve on bin akça vakf edüp ziyâde geçüp zikrolunan on bin akça rukkaya koyup [3] mutâba' olup ve dükkânın ikisi hârabe müteveccih olup imâm bulunmayup Hasan Halîfe nâm kimesne değirmen ve dükkânları [4] ihyâ edüp iki göz değirmen vâki' dükkân Firûz Ağa rûhiçün mezkûr Hasan Halîfe eczâ okumasına berâtı [5] mûcebince ta'yîn olunmuş vech-i meşrûh üzere defter-i cedîde kayd olundu.

Vakf-ı Hâcî Mehmed

Mescid ve mu'allimhâne binâ edüp.

Meblağ 3000

Dükkân bâb 8

Kelâm-ı kadîm 4

Zikrolunan akçanın ribhinden ve dükkânların kirâsından imâm ve mu'allime cihet-i ta'yîn olunmuştur.

Cihet-i imâmet fi yevm 2

Cihet-i mu'allim fi yevm 2

Vakf-ı Mahmûd Kethudâ

Hâcî Mehmed mescidine on dükkân ve yedi bin akça vakf-ı ilhâk edüp imâm olanlara ta'yîn olunmuş.

Cihet-i imâm fi yevm 2

Cihet-i mü'ezzin fi yevm 1

Vakf-ı Hüseyin Voyvoda

Hâcî Mehmed mescidine vakf ettiği budur:

Meblağ 3000

Mescid-i mezbûre imâm olanlara zikrolunan akçanın ribhinden bir eczâ okumasına ta'yîn olunmuş.

Fî yevm 1

Vakf-ı Mahmûd Kethudâ

nâm kimse Hâcî Mehmed mescidine yılda iki çift ilhâk edüp ta'yîn olunmuş.

Meblağ 90

Vakf-ı Mahmûd Kethudâ

Mescid binâ edüb vakf ta'yîn etmişdir.

Meblağ 10000

Dükkân bâb 10

Zikrolunan akçanın ribhinden ve dükkânların kirâsından cihet-i imâmet ve mü'ezzin takdîr olunmuş.

Cihet-i imâm fi yevm 2

Cihet-i mü'ezzin fi yevm 1

Vakf-ı Şa'bân Bey

İki bin beş yüz akça ve bir göz değirmen ve olan çayırı ve âhûrın vakf edüp âyende ve revende her kim konak olup gelürse atına otlak ve kendüye yiyecek virile diyü ta'yîn olunmuş.

Tîmâr câmi'-i kal'a-i Koznik cihet-i imâmet ve hitâbet

Hâsıl: 1550

Karye-i Vonyaja²⁸ tâbi'-i m[ezbûr]

Nefs-i Alâca Hisâr mahkemesi olan havluda smur ile ve iki ev ile ve âhûr ile ve bir anbâr ile ve bir çayırı ile kasaba-i mezbûre feth olandan berü kâdî olanlara vakf-ı 'atık.

²⁸ Bulunmamış.